DĚTI HRY DIVADLO

Ze stejnojmenné sbírky Jiřího Žáčka vybral a pro soubor základní školy na Gagarinově ulici v Třebíči sestavil Jaroslav Dejl.

Pásmo je určeno pro devět dětí (6 dívek a 3 chlapci) a jednu dívku hrající na zvonkohru. Jedinou rekvizitou je kruhová modře batikovaná plachta („látka") o průměru asi 3 metry. Děti jsou oblečeny do modrých riflí a různobarevných triček, kluci mají pruhovaná trička, dívky — pokud je to možné — mají culíky s mašlí v barvě trička. Předěly zvonkohrou nemají určenou délku, hráčka musí

AHOJ, MOŘE

reagovat na okamžitou situaci. Hraje se v aréně.

VŠICHNI (stojí po obvodu hracího prostoru, na daný tón vychází DÍVKA 1, jde prostorem s látkou v náručí, ostatní směrem do středu utvoří těsný kruh; zpívají): Moře je spousta mokré vody, / v moři je spousta mokrých ryb, / jsou zlaté, hladké, hrbolaté, / baňaté, štíhlé, tlusté jak hřib.

(Sednou si, berou do rukou okraj látky, roztáhnou ji, vlnění; sednou si, spojí ruce)

Ahoj, moře — / tak mě tady máš! / Budem kamarádi? / Přichystáš mi pláž? // Ukaž mi, co umíš! / Ještě dnes / na lochnesce vln / mě pěkně svez!

DÍVKY (si kleknou po obvodu těsně vedle sebe a zvednou ruce, chlapci si kleknou dopředu — vlnobití, dívky se kývají v rytmu veršů, přednes polohlasem): Vlny, vlny mořem běží, / buší čelem do nábřeží. / Vlny, vlny — mokré stádo / za větrem se honí rádo. (Ustat v pohybu)

CHLAPCI: Vlny, vlny kamarádky, / kam běžíte?

DÍVKY: Tam a zpátky! (Chlapci si sednou čelem k divákům. Zvonkohra. Děvčata vyrazí na pláž a hrají si na slečny)

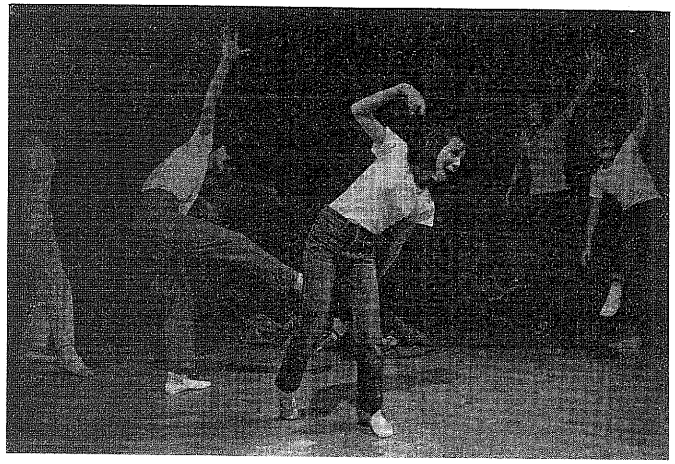

CHLAPEC 1: Na břeh moře přišly / dvě tři čtyři holky / a hned řekly:

DĚVČATA (se zastaví v procházce): To je moře šmolky!

CHLAPEC 2: Jenže holky / přehánějí rády:

DĚVČATA (se otočí): Tohleto je moře / limonády!

CHLAPEC 3: Která z nich ho první / vypije —

VŠICHNI: Veronika, / Klára / nebo Lucie?

(Zvonkohra. Děvčata se chichotají a sedají si uprostřed látky do kroužku zády k sobě, chlapec 3 pískne na prsty a pak píská do klusu — kluci obíhají dívky, žvýkají, hrají si na námořníky, dívky nasávají vzduch, „vypouštějí páru")

CHLAPCI: Námořníci!

DÍVKY: Námořníci / v pruhovaném tričku / nastupují ráno / na rozcvičku. // Námořníci / musejí mít páru, / aby mohli / šplhat po stožáru. // Zvednou kotvy, / napnou plachty vzhůru, / vydají se / na zámořskou túru.

CHLAPCI: Možná by nás / mezi sebe vzali — / podívejte, / jaké já mám svaly!

(Zvonkohra. Všichni vytvoří těsný kruh, hlavami dovnitř, dívka 1 uprostřed)

VŠICHNI: Mořská hvězda / hledí vzhůru:

DÍVKA 1: Sestřiček mám plnou oblohu!

VŠICHNI: Kolik přesně?

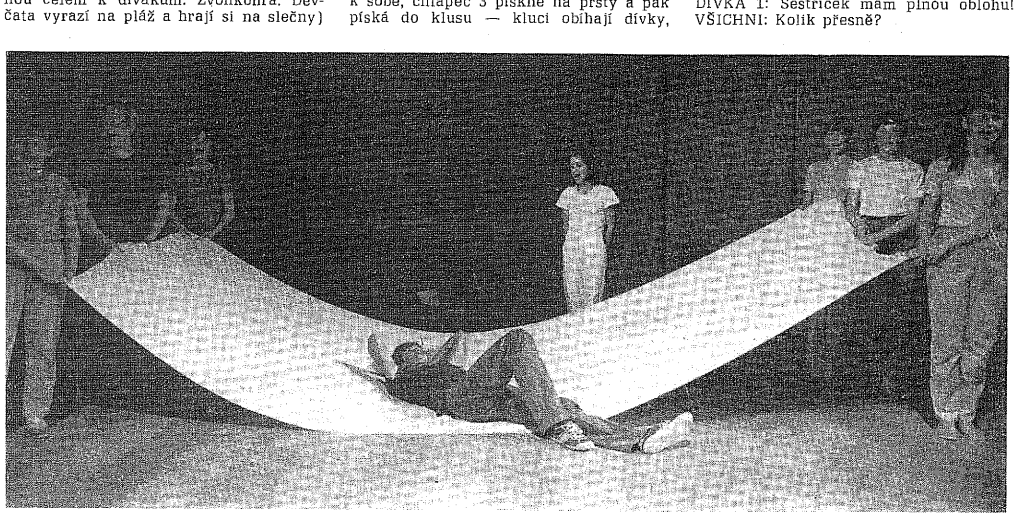

DÍVKA 1: Prostě fůru! / Spočítat je ani nemohu ... (Zvonkohra)

DÍVKA 2 (popojde dopředu, látku má do pasu, druhý okraj drží dva přednašeči — mávání látkou): Ahoj, / šťastnou plavbu, námořníci! / Co nám přivezete — / můžete mi říci? (Ostatní vytvoří od dívky 2 dvě šikmé řady a pádlují, přitom opakují její text o slovo zpožděně)

VŠICHNI: Pomeranče, / banány a fíky ...

DÍVKA 2: Kamarádi námořníci, / díky! (Všichni po obvodu látky, napnou ji) Hele — ryby ze sna, / popletených vzpomínek:

VŠICHNI (ruku před sebe): ryba rukavička, (řada ve tvaru dýmky) ryba dýmka, (bubnování na látku) ryba bubínek, (látka utvoří šavli) ryba šavle, (mávnutí látkou vzhůru) ryba lampión, (bez pohybu) a ryba střevíček, (trhavý pohyb — chůze po obvodu) ryba na baterky, (totéž zpět) ryba na klíček, (všichni doprostřed pod látku) ryba v brnění, (látka kolem hlavy, vykouknutí) a ryba v pyžamu — (roztáhnout a stát) každá dělá moři (mile, „televizně") dobrou reklamu. (Zvonkohra)

CHLAPCI A DVĚ DĚVČATA (mávají s látkou pomalu jako s medúzou, ostatní děvčata se parádí a pak si vlezou pod látku): Rád bych věděl, / zda si medúzy / nešlapají na závoje / při chůzi?

DÍVKY (pod látkou, hra na medúzy): Ale, táto, / medúzy, ty nechodí — / lážo plážo plavou / v moři za lodí. (Zvonkohra. Chlapec 1 a děvče 4 drží látku kolem ostatních — utvoří z nich konzervu)

VŠICHNI (v konzervě): Sardinky rády cestují. / Že na to mají nervy! / Dají se klidně naskládat / po tuctech do konzervy. (Pohyb na místě dokola) Tak procestují celý svět — / jedou si vlakem, letadlem i lodí. / A my je sníme k večeři: / tak už to zkrátka chodí. (Zvonkohra. Chlapec a děvče ostatní překryjí látkou)

DÍVKA 4: Z moře leze / obrněné zvíře.

CHLAPEC 1: Kdopak si to hraje / na rytíře?

VŠICHNI: Za prvním se hrne / druhý, / třetí ... / Je to želva / a s ní hejno dětí.

CHLAPEC 1 a DĚVČE 4: Kam se valí

/ tyhle mořské tanky? (Leknou se, utečou dozadu)

VŠICHNI: Až sem ke mně — / rovnou do říkanky. (Zvonkohra. Pustí látku, všichni se začnou zpomaleně pohybovat, jako by plavali pod vodou; i text říkají zpomaleně a polohlasem)

DÍVKA 5: Já ne, / ale všichni potápěči / rozumějí / rybí řeči.

DÍVKA 6: O čem ryby mluví? / Kdo ví? Zeptáme se potápěče, / ať nám poví.

DÍVKA 2: Potápěč jen mávl rukou:

VŠICHNI (mávnou, seběhnou se uprostřed kolem chlapce 3, který si stoupl na látku)

CHLAPEC 3: Ryby, celkem vzato, / melou pořád jenom jedno —

VŠICHNI (se otočí k lidem, nahlas): MLČETI (leknou se, šeptem) JE ZLATO!

(Zvonkohra. Všichni v těsném kroužku dovnitř; chlapec 1 si klekne čelem k publiku, dívka 1 jde kolem kruhu a mluví k chlapci i k publiku)

CHLAPEC 1: Hádej, co mi řekl delfín?

DÍVKA 1: Že by chtěl být jako ty — / rád by nosil bílé tričko, / sandály a kalhoty. // Rád by čmáral na zdi domů, / rád by jezdil v tramvaji, / rád by chodil na zmrzlinu — / tohle v moři nemají. (Zařadí se mezi ostatní)

CHLAPEC 1: Nemám prý to nikde říkat — / tak to píšu:

VŠICHNI (v kruhu na kolenou — nahlas): Ani muk! (Potichu) Táta delfín by se zlobil, / že syn chce být radši (vykřiknout) kluk! (Zvonkohra)

CHLAPEC 2 (se postaví doprostřed plachty, ostatní ji zvednou, chlapec stojí uprostřed trychtýře lodi, z dlaní má hlásnou troubu): Kdybych já měl / kapitánské necky,

VŠICHNI: necky, necky,

CHLAPEC: objevil bych / světadíly všecky, VŠICHNI: všecky, všecky.

CHLAPEC 2: Plachtu bych měl z trička / nebo z gatí, VŠICHNI: gatí, gatí,

CHLAPEC 2: byl bych slavný mořeplavec, / milí zlatí,

VŠICHNI: zlatí, zlatí!

CHLAPEC 2: Já bych doplul třeba / na severní točnu — — — jenže nemám necky, / co si bez nich počnu? (Chytne se za nos, potápí se pod hladinu. Zvonkohra 7. Všichni si lehnou pod plachtu, takže jim koukají jen hlavy)

VŠICHNI (polohlasem): Hle bárky spící u mola / a moře kolem dokola. // Ty lodě, to jsou sandálky / k veselým jízdám do dálky. // Až napnou plachty motýlí, / zmizí nám z očí za chvíli. (Zvonkohra. Všichni stojí po obvodu látky, která je napnutá)

DÍVKA 3: Jak je moře velké?

VŠICHNI: Přimhuř víčka: / všude bije o břeh hlavou beraní. (Seběhnou se do těsného kroužku, látka uvnitř) Ale když se stulí do klubíčka, / vejde se ti lehce do dlaní. (Roztáhnou látku, mávají s ní — napřed silně, pak ztišování)

AHOJ, MOŘE! Ahoj, moře! Ahoj, moře! Ahoj moře ... (Nahlas) AHOJ, MOŘE!

■ **NÁRODNÍ PŘEHLÍDKY DĚTSKÝCH RECITÁTORŮ A RECITAČNÍCH KOLEKTIVŮ** se v letech 1972—1975 konaly ve Svitavách, v letech 1976—1980 v Příbrami a od roku 1981 je hostí Mělník. Letošní národní přehlídka byla v pořadí už šestnáctá a konala se 22.—24. května. Pro její účastníky a seminaristy byl připraven informační a metodický sborník MĚLNICKÉ PRVNÍ ČTENÍ, který obsahuje mj. přehled všech kolektivů, které vystoupily na národních přehlídkách dětského přednesu od roku 1981, a jejich programů, výběrovou bibliografii publikací o dětském přednesu (ale nejen o něm) a články, které o dětském přednesu vyšly v Amatérské scéně a ve Zlatém máji. Máte-li o sborník zájem, napište na adresu: Okresní kulturní středisko, Juliana Jedličková, Dukelská 2504, Mělník.

■ **TROJJEDINOST DRAMATICKÉ VÝCHOVY**, totiž to, že může svobodně využívat prostředků loutkového divadla (respektive divadla předmětů), „neloutkového" divadla a recitace, dokazuje několikaletá tvořivá a velice úspěšná činnost Jaroslava Dejla z Třebíče, kde vede na ZŠ Gagarinova dětský soubor. S pásmem AHOJ, MOŘE postoupil jeho soubor v roce 1984 na národní přehlídku dětských recitátorů a recitačních kolektivů do Mělníka, o rok později jel do Mělníka s výtečnou miniaturou — se ZAVAZADLEM Samuila Maršaka a vloni sklidil na národní přehlídce úspěch s pásmem HESLO NEZVAL. Fotografie Karla Kerlického na této dvojstránce zachycují soubor Jaroslava Dejla při loňském pohostinském vystoupení v rámci Kaplického divadelního léta.

■ **AŤ SE TOČÍ SVĚT!** je název sborníku pásem a montáží pro dětské recitační, literárně dramatické (tedy i loutkářské) a pěvecko-recitační soubory, který pro DILIA sestavila Eva Machková (vyšel v roce 1984 a dosud je v DILIA k dispozici). V tomto sborníku je také otištěn scénář pásma Jaroslava Dejla Ahoj, moře. Z předmluvy Evy Machkové ocitujme několik poznámek týkajících se práce s už hotovým pásmem, které si vybereme pro svůj kolektiv: „Při práci s textem jiného sestavitele má sice inscenátor práci usnadněnu a nezkušený vedoucí také spíše získá jistotu, jestliže si vezme text někoho zkušenějšího, případně (jak je tomu zde ve většině případů) prověřený i hodnocením porot a úspěchem na národní přehlídce. Přesto však by měl každý v mnoha ohledech postupovat stejně, jako kdyby šlo o montáž původní. Především je nezbytné seznámit se s knížkou, z níž jsou texty vybrány, případně s dalším dílem téhož autora nebo žánru; alespoň jednu knížku dát do ruky dětem a pracovat s ní, a to nejen s jejími texty, ale i s ilustracemi. Celý text by měly znát všechny děti, rozdělení do hlasů je nutno korigovat v průběhu práce podle individuálních sklonů, zájmů a vyspělosti sólistů a podle celkové skladby souboru. A konečně: všechny režijní poznámky, popisy oblečení, rekvizit a aranžmá jsou opravdu jen orientační a slouží ke čtení, k získání představy o použitých prostředích, ne k reprodukci. Jejich převzetí by znamenalo závislost a netvořivost. Zejména tato složka musí vzniknout v každém souboru znovu, a proto také musejí jak vedoucí, tak děti vědět o předloze daleko více, než je obsaženo ve scénáři. Úpravy textu jsou samozřejmě možné a mnohdy budou i nutné, měly by však mít takovou podobu a rozsah, aby nenarušily základní strukturu a záměr původního pásma."